

Multiplo zlostavljanje u djetinjstvu i psihološka prilagodba u adolescenciji: ispitivanje upitnikom

Kristina Sesar, Ivanka Živčić-Bećirević, Damir Sesar

CMJ 2008;49:243-57

Cilj Odrediti zastupljenost različitih oblika zlostavljanja u djetinjstvu i njihovu među-povezanost u dva naselja u Zapadnohercegovačkoj županiji, Bosna i Hercegovina.

Postupci Istraživanje je provedeno u ožujku 2003. na prigodnom uzorku od 458 učenika trećeg razreda srednje škole (39% dječaka) koji su imali između 15 i 20 godina (medijan dobi, 17). Podatci su prikupljeni sociodemografskim upitnikom, Ljestvicom za procjenu prilagodljivosti i kohezije u obitelji III (Family Adaptability and Cohesion Evaluation Scales III), Upitnikom o zlostavljanju u djetinjstvu (Child Maltreatment Questionnaire), Ljestvicom samoprocjene za mladež (Youth Self-Report Scale), i Rosenbergovom ljestvicom samopoštovanja (Rosenberg Self-Esteem Scale). Sociodemografske i obiteljske karakteristike i izloženost zlostavljanju analizirani su kao mogući prediktori izloženosti određenom tipu zlostavljanja i kasnijim problemima u prilagodbi.

Rezultati Od 458 učenika, 77% je bilo emocionalno zlostavljano, 52% fizički zlostavljano, 30% zanemarivano, 20% su svjedočili obiteljskom nasilju, i 13% djevojčica i 21% dječaka su bili spolno zlostavljani prije 14. godine. Značajna povezanost između zlostavljanja od strane majke, oca i ostalih odraslih nađena je za emocionalno i fizičko zlostavljanje i zanemarivanje i svjedočenje nasilju u obitelji ($r=0,413-0,541$, $P<0,001$ za sve usporedbe). Značajna je povezanost pronađena između svih oblika zlostavljanja ($r=0,163-0,594$, $P<0,05$), osim između spolnog zlostavljanja i svjedočenja obiteljskom nasilju ($r=0,048$, $P=0,351$). Skoro dvije trećine učenika bilo je izloženo multiplom zlostavljanju u djetinjstvu. Obiteljske značajke i rezultat na ljestvici zlostavljanja bili su značajni prediktori za strjepnju (anksioznost)/depresiju ($R=0,456$, $R^2=0,076$), povlačenje ($R=0,389$, $R^2=0,049$), somatske tegobe ($R=0,437$, $R^2=0,059$), socijalne probleme ($R=0,417$, $R^2=0,063$), poremećaj pažnje i hiperaktivnost ($R=0,368$, $R^2=0,045$), kršenje pravila ($R=0,393$, $R^2=0,045$), agresiju ($R=0,437$, $R^2=0,078$) ($P<0,001$ za sve usporedbe), i samopoštovanje ($R=0,371$, $R^2=0,035$, $P=0,003$).

Zaključak Većina učenika trećeg razreda u Zapadnohercegovačkoj županiji bila je izložena multiplom zlostavljanju u djetinjstvu koje nije povezano s ratnim iskustvom. Emocionalno i fizičko zlostavljanje bili su najčešći kombinirani oblici zlostavljanja. Sociodemografske i obiteljske značajke i izloženost nekim oblicima zlostavljanja bili su značajni prediktori izloženosti ostalim oblicima zlostavljanja. Izloženost zlostavljanju u djetinjstvu predviđa teškoće u psihološkoj prilagodbi u adolescenciji.

